סטנוגרמה

סודי ביותר

פרטי - כל
ישיבה לח/ש"ך של הממשלה
ג' בסיון תש"ך - 29.5.60

נוכחים השרים: ד. בן-גוריון - יו"ר, ל. אשכול, י. בורג, י. בן-אהרון, מ. בנטוב, מ. דיין, י.מ. טולידאנו, ג. יוספטל, פ. ספיר, פ. רוזן, ב.ש. שיטרית, מ.ח. שפירא

נעדרים השרים: א. אבן (בחו"ל)
י. ב וזילי (בחו"ל)
ג. מ אי ר

כ. כ ץ - מזכיר הממשלה
הממונה על שרותי הבטחון (בסעיף 351)

סדר היום:
351. מעצו אדולף אייכמן
352. הוצאת בול הרצל
353. מינוי מועצה ציבורית לתעופה אזרחית
354. מינוי מועצת בריאות
355. מעבר בידואים לערים מעורבות
356. הענקת אות למתנדבי הישוב העברי בארץ ישראל
357. מינוי חברים ע"י שר הדתות לועדת הבחירות למועצת הרבנות הראשית
358. נסיעת השר

351. מעצר אדולף אייכמן

רה"מ ד. בן-גוריון:

הזמנו את ראש שירותי הבטחון, שיספר לחברי הממשלה על גילויו ומציאותו של הפושע - פה מותר להגיד "פושע".

א. הראל:

הידיעה הראשונה על אייכמן, שהוא חי ונמצא באיזה מקום, קבלנו לפני כשנה וחצי. בעקבות ידיעה זו שלחנו חוליה למקום די רחוק על מנת לברר אם יש אמת בידיעה זו. אחרי מאמצים מסויימים - אינני יכול להגיד, שהמאמצים היו יסודיים ביותר - נתברר אז שהתוצאות הן שליליות.

אולם מאותו זמן התחלנו לאסוף תיק על אייכמן והכנסנו לתיק כל פרט שיכולנו להגיע אליו מתוך תקוה שנגיע לאישיותו ולמקום המצאותו, אבל לא יכולנו לקבוע בשום אופן האם אייכמן חי או לאו, שום ידיעה על זאת לא היתה בנמצא, לא היתה כל ידיעה שהוא נראה איפה שהוא לאחר המלחמה.

לפני כחצי שנה בערך הגיעתנו ידיעה נוספת שהראתה על אותו מקום, אבל היא היתה שונה לחלוטין, נתנה פרטים אחרים לגמרי, אבל טענו ביותר תוקף, כי אמנם אייכמן נמצא באותה ארץ, שאין חשיבות ואין צורך להזכיר שמה. הפעם נראתה לנו הידיעה יותר רצינית והחלטתי לשלוח את החוקר הטוב ביותר שיש לנו במדינת ישראל והוא בכלל החוקר הראשי של שירותי הבטחון, איש שאפשר לסמוך על מסקנותיו וממצאיו, איש רציני מאוד ונאמן מאוד וגם צנוע מאוד.

הוא יצא לשם לפני כשלושה חודשים לשם בדיקת הפרטים שהיו בידינו על אייכמן ומלבד זאת הצטייד עם כל הפרטים האישיים על משפחתו וקרובי משפחתו, מבנה גוף, מראה חיצוני, גיל וכל מה שיכול היה לברר על איש זה ושלדעתו יכלו להעלותו על העקבות הנכונים. הוא קיבל הוראה שאם יעלה על העקבות הנכונים יפסיק את החקירה, על מנת שלא לגרום חשדנות יתר מצד האיש, כי כל חקירה קשורה בצעדים העלולים להיות בולטים. ואמנם כלפני חודש וחצי קבלתי ממנו הודעה: עליתי על עקבותיו של אייכמן ואני מאמין שהוא נמצא באותו מקום.

על מה היו מבוססות השערותיו - קודם כל עשה דבר חשוב ביותר, גילה את משפחת אייכמן ולא רק שגילה אותה, אלא גם זיהה אותה באופן מוחלט.

השר מ. בנטוב:

אשתו וילדים?

א. הראל:

כן. האיש היה מצויד בפרטים על המשפחה ואותה הוא גילה. הוא גילה משפחה גרמנית שהרכבה בדיוק כהרכב משפחת אייכמן. הסימנים החיצוניים הצביעו על כך: גיל בני המשפחה, מראה חיצוני ועוד סימנים רבים אחרים, שעזרו לו להגיע למסקנה שאמנם זוהי משפחת אייכמן.

אני יכול להגיד, שרק תודות לתושיה של אדם זה - מכיון שכל הפרטים שקבלנו בידיעה זו היו בלתי נכונים, פרט לנקודה אחת.

השר י. בן-אהרון:

הידיעה עליה הסתמכתם?

א. הראל:

כן, הכל היה שלילי: מקום העבודה, מען, פרטים אחרים, השם - הכל היה בלתי מתאים ואילו הוא לא הירבה במאמציו, הוא ניסה לבדוק שנית את הידיעות שהיו לנו לפני שנה וחצי ומצא אלמנט אחד בידיעה חדשה זו, כאשר הוא קשר את שתי הידיעות מצא שיש איזה דבר משותף וזה אשר עזר לו להגיע למשפחת אייכמן.

אז גילה בקרבת המשפחה גבר, שנשא שם משפחה אחר ושהוא אינו בעלה של אשה זו באופן רשמי, לא אבי הילדים. אחרי עיקוב ממושך גילה, שהוא בכל זאת מתנהג כבעל לאשה וכאב לילדים, למרות שבאופן רשמי האשה היא אלמנה ושהיא הכריזה בפומבי שבעלה מת מזמן. כדי לטשטש את עקבותיו הכריזה גיסתו של אייכמן בפני בית המשפט בצ'כיה, שהיא ראתה איך אייכמן נהרג בידי הצ'יכים או על ידי אחרים. על יסוד הודעה זו הוכרזה אשתו של אייכמן כאלמנה.

נשאלה השאלה אם גבר זה אינו אייכמן, מדוע אין היא נשואה לו כדת וכדין, כי באופן חיצוני היה ברור שהם חיים חיים משותפים, בבית אחד וכל התנהגותו היא כשל אבי המשפחה. אז צילם את האיש מרחוק והבאנו תצלום זה לארץ, ניסינו להראות את התצלום לכל אדם שיכול היה בזמנו להכיר את אייכמן והתשובות היו שליליות. אף אחד לא הכיר את התמונה. אמרו: זה לא אייכמן, גם אלה שהכירו אותו עכשיו. הוא היסווה את עצמו, הוא דאג לזאת שחיצוניותו תהיה

שונה, חוץ מזה כנראה שגם הגיל קובע לא מעט.

אך אנו עשינו דבר זה: לקחנו את התצלום הזה והשווינו אותו לתצלום מימי נעוריו, ניסינו להשוות כמה קוי פנים שאינם משתנים: צורת הגולגולת, האזניים, האף, הסנטר ועוד כמה סימנים אחרים, שאינם ניתנים בשום פנים ואופן לשינוי. תשובת מומחה המשטרה היתה, שאמנם אין סתירה בין גולגולת זו לבין גולגלתו של אייכמן, הוא לא ידע שהמדובר הוא באייכמן. בשיחה אתי, לאחר שחקרתיו, באתי לידי מסקנה, שמסקנותיו והגיוניו מאוד מאוד מתקבלים על הדעת ואז באתי ליועץ המשפטי ושאילתיו את השאלה הבאה...

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

זה היה חיים כהן?

<u>א. הראל:</u>

כן.

שאלתי אותו: האם ניתן לשפוט אדם, שיובא הנה לא על פי רצונו, האם הבאתו הנה היא עבירה? התשובה היתה: לפי חוק מדינת ישראל ניתן לשפוט אדם, אם הוא נמצא בהחזקתנו, אם גם הובא בדרך כל שהיא. אני מניח שהתשובה ניתנה על דעת שר המשפטים.

אחר כך הלכנו יחד לראש הממשלה וקבלנו רשות, שאם יתברר, שאמנם הוא אייכמן ואמנם נתברר שזה אייכמן וניתן להביא אותו ארצה - זה היה לפני חודש וחצי או חדשיים ואז החלטתי, שלא כדאי לנסות לעבוד ולהסתכן סיכון נוסף, כי היתה סכנה גדולה, כי אותם הצעדים שיינקטו מראש עלולים לגרום לאיבוד ההישגים שהושגו וזאת למרות כל הזהירות. נעשו כמה צעדים, שידיעה יכולה להגיע אליו, שאלו שכנים וכדומה, לכן החלטתי שכדאי מיד לצאת לשם, לעשות מאמץ לוודא את הדבר ולבצע את הפעולה.

אז התעוררו שאלות: מה אם זה לא אייכמן, נתנו לעצמנו תשובה: לפי כל הסימנים, אם אדם זה איננו אייכמן, הרי הוא כל כך מעורה במשפחת אייכמן, שהוא צריך לדעת היכן אייכמן ואם איננו בחיים - נדע כל התעלומה. הוא גרמני נאצי שהסתתר ואין אסון גדול כל כך, אם יילקח וייחקר.

שאלה שניה - כיצד מבצעים פעולה זו בלי לסבך את מדינת ישראל וגם לא את יהודי המקום. כל הפעולה מראשיתה, בתכנון ובביצוע, היתה מבוססת על ההנחה, שבפעולה משתתפים רק ישראלים, אך ורק ישראלים, אנשים שאפשר

לסמוך עליהם ויוכלו לעמוד בחקירה.

השר מ. בנטוב:

לא מקומיים משם?

א. הראל:

קבוצת ישראלים שיצאה מכאן מבצעת בתעוד לא ישראלי וכך זה בוצע עד הסוף.

היחידה הגיעה למקום, כמובן לא הגיעה במרוכז, ואחרי שנעשה התיאום בין כל האנשים - בלי מטה, בלי בית, בלי הזדקקות לנציגות ישראל או איזה מוסד ישראלי או יהודי, הכל נעשה בחוצות, בבתי-קפה וכדומה. כשנקבע התיאום נקבעה גם תוכנית הפעולה.

ראשית היו צריכים לברר אם אותו גרמני לא נעלם לנו ואמנם נקבע, שהוא ממשיך לחיות באותו בית והוא חי את חייו הסדירים. אז נעשה נסיון להכיר את אורח חייו וזה איננו דבר פשוט בארץ זרה בלי העזרות או הזדקקות לאיזה גורם מקומי שהוא, בחורים ישראלים שאינם כל כך מתמצאים בארץ ובשפה. נקבעו סיורים ואחרי כמה ימים קבענו, שהאיש מנהל אורח חיים קבוע שאפשר לנצל אותו.

רצינו לעשות זאת בצורה כזאת, שהלקיחה לא תעורר רעש ולא תגרור פעולה משטרתית. אמנם לעולם אין לדעת כיצד הדברים מתהווים אחר כך, אבל הקו היה לעשות את הפעולה בשקט ובמינימום של מעשה אלימות. פעולה זאת נעשתה, האיש נלקח בלי שכלב יחרץ לשון, שום אדם לא ראה, לאחר המעשה לא נשארו סימנים שיכלו להצביע על עקבות, זאת אומרת פעולה ללא עקבות כלשהן, כל הדברים שנלקחו לצורך הפעולה נעלמו. לא נשאר כל סימן שיכול היה להוביל לעושים.

בספרי זאת לחברי הממשלה אין צורך להכנס לפרטים, זוהי תוצאה של מקצועיות, של נסיון האנשים, שעבדו בשכל, מתמצאים בשטח על פי מפות, תושיה ישראלית יהודית הידועה לכל ואז היה אייכמן בידינו.

אז באו שתי שאלות קריטיות: קביעת זהותו, זה עיקר העיקרים. כמובן שברגע הראשון הוא הכחיש שהוא אייכמן. כאשר התחלנו לחפש על גופו שריטות וסימנים מניתוחים, אנו הצטיידנו בידיעות שונות, הכרנו את הגוף, כאשר הוא ראה מה מחפשים וכיצד מחפשים אמר: חבל על המאמצים שלכם, אני אייכמן. אמרנו לו שאנו יודעים שהוא אייכמן. מאז הוא שיתף פעולה. איני רוצה להגיד שלא היה מנסה להסתלק ולצעוק, אבל השלים עם הגורל.

הבעייה השניה היתה כיצד להחזיק אותו בתנאים שלא ניתפס ובתנאים שנוכל להביא אותו חי ושלם ובריא לארץ ושיהיה מסוגל לשאת את תלאות הדרך, על מנת שיוכל לעמוד פה לפני המשפט. אנו חשבנו, שאנו צריכים להביא אותו חי לארץ ולהעמיד אותו לרשות משרד המשפטים, שיכול כאדם שלם לעמוד בחקירה ובמשפט, אז באו קשיים, שאני עכשיו מבין אותם יותר - היתה אצל כולנו מועקה גדולה מאוד: לטפל בנאצי ולדעת מה שעשה לכולנו, לעם היהודי, לטפל בו כמו אחות רחמניה, להאכילו, להשקותו, לדאוג לבריאותו, לגלח אותו ולספר אותו, לדאוג לכל מחסוריו וכל הכרוך בזה, להחזיק אותו בידיים - זה היה החלק הכי קשה במבצע. היתה בקורת, אך בעצם לא היה צורך בקורת שלא יעליבו אותו, לא יקראו לו "נאצי" ולא יחרפוהו ויגדפו אותו. לא נגעו בו לרעה. אלה היו אנשי הבטחון, שאין להם שום עניין לא בהענשה, אין להם עניין בקביעת המשפט. לנו יש תפקיד לבצע ולהעמיד אותו לרשות המסודות המוסמכים. הוא היה מופתע מהיחס שלנו, היה בטוח שאנו הולכים להוציא אותו להורג. כאשר התברר לו, שאנו מתיחסים אליו יחס אנושי, נשבר אצלו משהו. הוא התחיל לדבר שהוא משלים עם הגורל, מוכן לשאת את עוונו באופן החוקי ביותר לפני בית המשפט ואמר, שהוא ידע שזה יבוא.

עכשיו אני צריך להגיד, שכאן חל אצלנו שינוי בטקטיקה, אם בשלב הראשון היו הוראות בשום פנים ואופן לא לסבך את מדינת ישראל עד שיקבע שזה אייכמן, לנסות להסתלק אם ייתפסו ואם ייתפסו ולא יוכלו להסתלק להכחיש זהותם הישראלית, הרי מהרגע שקבעתי שזה אייכמן ללא צל של ספק, באתי למסקנה, שיותר מאשר חשוב לטשטש הזיהות הישראלית - חשוב לא להניח מידינו את אייכמן בשום צורה שבעולם. היות ולא היתה אפשרות לקבל הנחייות מכאן בגלל הקשיים בקשר, החלטתי שמה שלא יהיה אנחנו את אייכמן לא עוזבים מידינו והיה אם תופיע המשטרה בצורה כזאת, שיהיה ברור שהם יודעים שאייכמן לא במקרה במקום זה, הרי אם אפשרי יהיה - לנסות לברוח, אבל אם זה בלתי אפשרי בשום פנים ואופן - המפקד שהיה אחראי לשמירתו קיבל ממני הוראה במקרה כזה לקשור את עצמו באופן גופני אליו ולסלק את המפתח לתמיד, זאת אומרת לקשור את עצמו בכבלים, יד אחת של אייכמן לידו של המפקד ולהשמיד את המפתח. כך לא לעזוב אותו אף לדקה אחת, גם אם ייאסר אייכמן - ייאסר הוא יחד אתו ואז הוא צריך להודיע לאותו אדם שיופיע: אני רוצה לדבר אם קצין משטרה גבוה ממך, עד הרשות הגבוהה ביותר ואז להגיד: אני ישראלי, אייכמן זה עשה לי ולעמי עוול גדול, אחרי מאמצים של שנים רבות, גיליתי מפעם לפעם שהוא מסתתר במדינה אחרת, אבל עכשיו ברור לי שהוא הוא איש זה והתכוונתי למסור אותו לרשות המוסמכת, גם לרשות שלכם, לא אעזוב אותו, נישאר שנינו כבולים יחד על מנת שבטעות לא יוברח ולא יברח בעצמו.

ומאחר שחששתי, שאיש זה אולי לא יהיה לו המרץ הדרוש לעמוד בתוקף על זאת שלא יפרידו ביניהם וכדי לעורר איזו סערה צבורית, שבעקבותיה לא יהיה שום סיכוי לאיש להסתלק, אני בקשתי שימסור את השם ואת המען

שלי ולהגיד, שאני הייתי האיש שעבד יחד אתו, לא יגיד שאני שליח הממשלה ואז השאר היה נשאר עלי. השיקול שלי היה, במידה שהדבר היה מתגלה, שעקבנו אחריו וניסינו לזהותו, אפילו אם זה נעשה על ידי פגיעה מסוימת בריבונות של אותה הארץ, הרי זה אינו דומה כלל וכלל לעצם מציאותו של פושע בינלאומי כזה.

לשמחתנו הכללית לא היינו צריכים להזקק לאמצעי זה, גם דאגנו שלא נגיע לזאת, זה היה האמצעי האחרון. דעתי היתה, שפעמיים לא נוכל להיאבק עם הגורמים שיש להם נימוק או נימוקים להבריח אותו גם אם על ידי טעות, פעם שניה לא נגיע אליו ופרשה זו תיסתם.

כפי שאמרתי שלב החלטה זה היה קשה ביותר. אני לא צריך להסביר כאן כמה קשיים היו לנו בהבאת האיש לארץ ושוב מתוך שמירה על העקרונות לא לערבב את מדינת ישראל ומהצד השני - שלא יברח ושלא יקחו אותו מידינו. נניח שהוא לא יברח בעצמו, אבל יכולים לקחת אותו מידינו לגורם אחר. גם בענין זה הופעלה כל התושיה הישראלית ואפשר להגיד - כל האחוה הישראלית, כל אשר נתבקש לעזור בנושא זה - עזר ללא הסתייגות.

אין אני יכול להגיד שלא לקחנו עלינו ריזיקו מסויים, אין דבר כזה בלי ריזיקו, אבל זה בנוי על ההנחה שנצליח להביא אותו לארץ.

יש לי רק עוד הערה אחת. ראיתי את הבחורים שלנו אחרי שלקחו אותו ושבאו במגע אתו והיו ביניהם גם בני הארץ, ילידי הארץ ואני ראיתי אותם בזמן הפעולה ובכל הכרוך בזאת, כמה היו נכונים לכל דבר שיקרה, אם זה לא היה מצליח בשקט, היו מוכנים לקחת אותו בכוח, אבל אחר כך כשכבר היה בידינו ראיתי דוקא אצל הצברים שינוי, הוא אמר לנו: ומה עם משפחתו. לא כעסתי עליו, הוא ראה את המשפחה, עקב אחריה, ומעניין אותו מה יהיה למשפחת אייכמן. אמרתי לו: כמה מיליוני משפחות הם אימללו. הוא אמר: טוב, אני מבין זאת, אבל בכל זאת יש לי מועקה בלב בגלל המשפחה. זה הטריד אותו וכשנזפתי בו עוד הפעם וניסיתי להעמיד אותו על הדבר הוא לא חזר בו מהדבר, הוא אמר: אני מרגיש כאב בגלל המשפחה, איני יכול אחרת. אמרתי לו: הרי בתוכנית הראשונה היה שבאם לא נצליח לקחת אותו, היינו מוכנים לפגוע במשפחה, כדי לקחת אותו. אמר: כדי לקחת אותו, בדלית ברירה - כן, אבל לא לאחר המעשה.

נקודה שניה שרציתי להבליט, שכולנו - כולל אותי - הבינונו משמעות הדבר, חשיבות הדבר, זה כאילו משתכח מליבך ברגע שאתה הולך לעשות העבודה, זה דבר אחר, אינך חושב על התפקיד, אלא אתה חושב רק מה תהיינה תוצאות הפעולה, אתה קשור בבעיות מבצעיות, יש לך אובייקט שאתה צריך לעשות ביעילות ובמקצועיות אינך חושב על דבר אחר. אנשי ואני הופתענו לאחר המעשה

מההערכה שניתנה למעשה. עשינו מבצעים לא פחות מסובכים...

רה"מ ד. בן-גוריון:

הפתעתכם מפתיעה אותי.

א. הראל:

אני רק אומר, שלא הופתעתי לרעה.

השר י. בן-אהרון:

מה המצב עכשיו?

א. הראל:

עכשיו הוא בידי שר המשפטים וראש הממשלה.

השר י. בן-אהרון:

הוא כותב משהו, מה מהלך הענין?

רה"מ ד. בן-גוריון:

אני דברתי עם צברה, הרוגזת שנותנים לו אוכל טוב.

א. הראל:

מה היתה אותה צברה חושבת, אם היתה רואה את המשפחה ואיש זה רב רוצחים, הוא רק איש והוא בשבי אחרים.

רה"מ ד. בן-גוריון:

איש בחטאו יומת.

אני רוצה להגיד, בעיקר לשר המשפטים, אבל גם לממשלה. אינני מדבר על המבצע עצמו, זה דבר סנסציוני. לדעתי העיקר אינו העונש, כי איני רואה עונש ראוי למעשה זה, מה אם יתלו איש שרצח מיליוני ילדים, נשים

וזקנים, אני רואה חשיבות במשפט עצמו. לדעתי צריך להכין את המשפט, הוא צריך להיות צבורי, זה לא צריך להיות משפט רק נגדו אלא משפט שיגולל כל פרשת השואה, ענין נירנברג היה ענין עשוי נגד גרמניה, נגד המנהיגים הנאציים, זה היה ענין פוליטי, אז לא פסקו על הענין היהודי, זה היה ענין צדדי. אני יכול להבין דברי ג'קסון, שהוא מפקפק בסמכות המשפט הישראלי, אבל יש צדק היסטורי - נדמה לי שזוהי הפעם הראשונה בהיסטוריה הנישאת על ידי גורמים לא ידועים לנו, זהו צדק היסטורי שהפושע, אחד הפושעים הכי גדולים יישפט על ידי אותו העם ועל ידי עם ריבוני שנגדו נעשה החטא. אך הענין אינו אייכמן בלבד, מוכרחים לגלות במשפט כל הנעשה על ידי הנאצים ליהודים, כל זה צריך לקבל במשפט התיאור המלא. זה נחוץ כלפינו, יש דור חדש ששמע משהו, אבל לא חי את זאת. אין לבוא בטענות לצברים, שאינם מרגישים זאת; זה נחוץ לא רק כלפי עצמנו, אלא גם כלפי העולם, העולם רוצה לשכוח זאת, גם מתעייפים מדבר זה, כרגע יש ועידת הפיסגה, חרושצ'וב ועוד, צריך לחדש כל הדבר בזכרון העולם, שידעו מה עוללו לעם היהודי ואין ספק שלמשפט יהיה הד רחב בעולם, יבואו עתונאים גדולים מכל העולם לארץ.

בענין אחר צדק שר המשפטים, המשפט צריך להתנהל על פי כל חוקי המשפט. אינני יודע אם אפשר לדרוש מהעתונים שלא יכתבו עליו.

בעתונות יש ידיעה כוזבת, כאילו שר המשפטים התנגד לנוסח הודעתי.

<u>השר פ. רוזן:</u>

רק ב"הבוקר".

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

הם רוצים להבאיש את ריחנו.

יש ידיעה כאילו אחיו עורך דין, מוכן להגן עליו. אנו לא נצטמצם רק במעלליו של אייכמן בלבד, אלא צריך לגולל כל הפרשה כולה, זה מחייב הכנה יסודית, כדי שהמשפט ייתן לעם היהודי ולעולם תמונה מכל מה שעבר על יהודי אירופה בתקופה ההיא, מה שעוללו לא רק אייכמן, אלא כל הנאצים.

בגרמניה כבר אסרו שני אנשים לרגל משפט זה. יש חשיבות רב לחדש את הדבר בזכרון העולם. היה רושם של זוועה בדרך כלל בעולם, אז היה הד לדבר. שמעתי נאום בא כוח פולין באו"ם עוד לפני שעצרת או"ם החליטה על הקמת המדינה, הוא דיבר בכינות על מה שקרה לעם היהודי שצריך לתת לו פיצוי. אין לי ספק שקהיר היא אחת המרכזים הנאציים, שהם מסתתרים שם. צריך לגלות את תפקיד

המופתי, שידעו שזה היה פושע מלחמה גדול ואם יש חומר על דבר זה שנאצר מוקף על ידי נאצים - חשוב להביא זאת למשפט, אבל העיקר הוא הנאצים.

הכנת המשפט הוא ענין מאוד אחראי, צריך לשקוד שלא רק מבחינה פורמליסטית יהיה הכל בסדר, אלא שהפרשה כולה לכל זוועתה ולכל אמיתותה תתגלה. צריך להכין את המשפט כראוי, גם אם ההכנה תארך עוד חדשים אחדים, אין דבר, אין להחפז, צריך להכין המשפט כראוי. צריך שהדור החדש ילמד ממשפט זה מה קרה באירופה בתקופה ההיא, צריך לא רק להסתגל לחוק, אלא להוכיח הצדק ההיסטורי.

צריך עוד להפגש עם עתונאי חוץ לארץ ולהסביר להם הדבר, שלא ישאלו אם מדינת ישראל צריכה לשפוט אותו או אחרים, בעניינים שקרו לנו לא נמסור לאחרים שישפטו אותו.

מי עוסק בהכנת החקירות?

השר פ. רוזן:

ברגע זה חוליה של זלינגר והופשטטר, שני אנשים מנוסים ומצויינים, אנו רוצים לצרף אחד התובעים הטובים של משרד המשפטים. האנשים צריכים לדעת גרמנית, כדי להתמצא בדוקומנטים. במשפט זה כמו במשפט נירנברג הדוקומנטציה חשובה מעל הכל. ראש הממשלה אומר לגולל כל הפרשה, אפשר לגולל כל הפרשה, אם בית המשפט לא יאמר שאלה הם דברים בלתי רלבנטיים, כי אתה קושר אותם עם פושעים אחרים, בית המשפט יכול לומר זאת. אך אפשר לומר את הדברים בנאום הפתיחה או בנאום הסגירה בצורה הרבה יותר חיה ומעניינת בשביל הנוער שלנו, דבר זה נעשה על ידי שמיעת עדים. כבר במשפט נירנברג ובמשפטים אחרים התברר שיותר חשוב מהעדים היו הדוקומנטים, כי הנאצים בגרמניות שלהם היה להם נוהג שרשמו את הכל, אנו יכולים לקבל העתקי הדוקומנטים.

רה"מ ד. בן-גוריון:

צריך להזמין את לורד ראסל להעיד.

השר פ. רוזן:

אפשר גם להגיע לאורגינלים של הדוקומנטים, אני בטוח שהגרמנים לא יעשו פשעים, חלק הדוקומנטים נמצאים בידי האמריקנים.

<u>א. הראל:</u>

שם כן יכולים להיות קשיים, צריך להשיג הדוקומנטים החשובים ביותר.

<u>השר פ. רוזן:</u>

הזמין אותי נשיא המדינה, יש לו גישה לגמרי אחרת, היום אפילו קבלתי מכתב ממנו, הוא שלח העתק גם לך. נשיא המדינה בעד משפט מהיר, התרכזות בנקודה אחת ולא העלאת הבעיה כולה. אני שמח שאתה רואה את הדבר אחרת. במדיה שאנו מרחיבים את היריעה, הדבר דורש הכנה יותר ממושכת. הראל אמר כבר בועדת חוץ ובטחון של הכנסת, שהכנת המשפט תהיה די ממושכת.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

אייכמן עכשיו אצלנו, הוא לא יברח.

<u>השר פ. רוזן:</u>

אנו מטפלים גם בכל מיני שאלות משפטיות, יכול להיות שהם לא יצופו. אני שקלתי שיקולים אלה, יכול להיות שאם יהיה לו עורך דין הוא יתחיל בשאלות של "הביאס קורפוס", שהוא לא נמצא במעצר חוקי, כי הובא הנה בלתי חוקי. מה יצא מדבר זה, צריך להסגיר אותו, מישהו יכול לדרוש שיסגירו אותו לפולנים שם יש עונש מוות, אינני חושב שזה יהיה כך.

אגב, בענין זה יש תקדימים, לאמריקה יש נסיון גדול בחטיפות.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

כן?

<u>השר פ. רוזן:</u>

כן, נאשם שטען להביאס קורפוס לא הצליח, המדינה שממנה נחטף ביקשה הסגרתו, דרשו הענשת החוטפים. טוב שעכשיו חתמנו על הסכם הסגרה. אנו לא יודעים מי הם החוטפים, אני באמת איני יודע.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

אנו קבלנו אותו פה, אין אנו יודעים מאין בא.

<u>השר מ.ח. שפירא:</u>

הוא בודאי יגיד במשפט מאין הביאו אותו.

<u>א. הראל:</u>

יגיד, הוא לא חי שם על שמו.

<u>השר פ. רוזן:</u>

חלק גדול של פושעי המלחמה הובאו לדין על פשע לאנושיות והם נשפטו לפי כללי ראיות שונים, אני באמת בקשתי לחקור אם אנו יכולים להכליל כללים אלה על משפט זה, אצלנו בחוק עשיית דין בנאצים ועוזריהם נאמר, שבית הדין לא יהיה כפוף לדיני הראיות הנוקשים. כאשר דנו בחוק עשיית דין בנאצים ועוזריהם, אמרו, שנאצי שיפול לידינו לא אנחנו נצטרך להביא ראיה, אלא הוא, אמנם ידענו שלא נאצי יפול לידינו, אלא קאפ"ו יהודי, גם אז אמרנו שבית המשפט לא יהיה כפוף לדיני הראיות הקיימים, אני רוצה לראות מה עשו המעצמות.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

כל ענין משפט נירנברג היה אד הוק.

<u>השר פ. רוזן:</u>

איני מדבר על הסמכות, כי אם על כללי הראיות, שלא צריך להביא עדים, יכולים להסתמך על עדות שנמסרה במקום אחר, על פרוטוכולים, על ספרים וכדומה.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

גם לשופטים פה צריך להיות שכל ולא רק ידיעת החוק.

<u>השר פ. רוזן:</u>

אנו יכולים להוכיח השואה על ידי זה שנכניס לתיק פסק הדין של משפט נירנברג. אגב, שם נאמרים דברים נוקבים.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

אין אנו צריכים לנהוג כמו בקונגרס האמריקני, שיכולים לבקש לצרף כל חומר לפרטיכל הישיבה, גם אם לא קוראים אותו בקונגרס, אלא צריך רק לבקש לצרף אותו, יקראו את פסק דין משפט נירנברג בבית המשפט, כי העולם לא ידע מה צורף לתיק.

<u>השר ל. אשכול:</u>

המשפט יתקיים בירושלים?

<u>השר פ. רוזן:</u>

אני רוצה לומר משהו, שיעניין את שר האוצר.

יש אנשים המתארים לעצמם שהמשפט יתקיים באולם החדש, אגב - המפואר, של בנייני האומה, אולם הקונצרטים כמעט כמו בתל-אביב, אבל אינני חושב שאנו יכולים להפוך משפט זה להצגה ולנהל אותו בפני שלושת אלפים צופים, אבל יש באותו בנין אולם קטן לשש מאות איש...

<u>השר י. בן-אהרון:</u>

יהיו לך רק אלף עתונאים.

<u>השר פ. רוזן:</u>

אין אנו יכולים לעשות אותו אלא רק באולם הקטן יותר, אבל לסיום הסידורים באולם זה מבקש גרוסמן חמישים אלף לירות.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

מדוע לא באולם הגדול?

השר פ. רוזן:

זה לוקח מהמשפט כל ה"דיגניטי", זה לא סינימה, שש מאות מקומות יספיקו לעתונאים, לקהל ולאנשי המשטרה.

א. הראל:

יבואו לא רק מישראל.

השר פ. רוזן:

אבל אינני מסכים, שיהיו באולם 3,000 איש.

השר ל. אשכול:

יכול להיות לחץ גדול.

רה"מ ד. בן-גוריון:

קריאת ההאשמה צריכה להתקיים באולם הגדול.

השר פ. רוזן:

נצטרך להזקק לתרגום סימולטני, אינני יודע לכמה שפות, ודאי לאנגלית, לצרפתית ולגרמנית. יש למצוא האנשים שיכולים לתרגם זאת, זה אמנם נעשה בישיבות הועד הפועל הציוני והקונגרס הציוני, אבל אין לנו מתרגמים כה מנוסים כמו באו"ם.

רה"מ ד. בן-גוריון:

כשנאם דה-גול בפרלמנט האנגלי הוא נאם צרפתית וחילקו לצירים התרגום האנגלי.

השר פ. רוזן:

אני בכל זאת מציע שלא נתווכח פה על בעיות אלו.

השר י. בורג:

האם אנו מעונינים, שהעתונות תכתוב על הענין יום יום, הרי צריך להשאיר חומר גם בשביל המשפט. אם רוצים בדרמטיזציה גדולה בבית המשפט, הרי אין אני יודע אם אחרי הכתיבה הרבה בעתונים במשך החדשים עד המשפט יישאר משהו שימשוך תשומת לב.

ב) האם יתנו הנחיות לנציגויות בכל העולם איך להציג את הענין מנקודתנו.

ג) הדבר האחרון - אני בהחלט בדעה, שהחומר הדוקומנטרי צריך להיות מובא לידיעת הציבור היהודי ראשית כל ואחר כך לידיעת העולם. יש חומר שהיה במשפט נירנברג, האם קיימת אפשרות שיובאו צילומים מכמה דברים שהיו בנירנברג. כדי לציין ערך אחד, שיהיה גם בתור חומר אשמה וגם בתור חומר דוקומנטרי היסטורי אומר משפט אחד, הדבר ידוע, הפרטיכל של הישיבה של ה"ס.ס" בנוגע לפתרון הסופי של שאלת היהודים, לפי הפרטיכל נמצא שם גם אדולף אייכמן, שם כתוב שצריך להשמיד את כל היהודים, האם אי אפשר להדפיס צילום מזה?

השר ב.ש. שיטרית:

רציתי לבקש מהממשלה, שתקבל החלטה לאסור פירסום תמונתו של אייכמן ולמסור על כך לצנזורה, כי לפי תמונתו אפשר יהיה לגלות איפה איש זה חי, הוא חי עד כה בסביבה מסוימת, מישהו ראה אותו. איש שיראה את התמונה בעתון יכול לומר, שאיש זה חי בשכנותו ויוכלו אז לפי עדות זו לקבוע מקום מגוריו לפני שבא הנה.

שנית - עכשיו אנו מתחילים לנהל החקירה, אבל בד בבד צריך לקבוע את מקום המשפט, כי המקום מחייב הכנות גם מבחינה בטחונית. אני בטוח, ששר המשפטים יסכים שהמשטרה צריכה להיות משותפת לגבי קביעת מקום המשפט וההסדרים בו.

שלישית - איני יודע אם זה יתקבל על דעתכם או על דעת שר המשפטים, אני חושב שצריך להטיל על היסטוריון, שיתאר מצב היהודים בגרמניה לפני עליית הנאצים, תרומתם למדע ולתרבות ולמדינה בכלל, זה ישמש הוכחה לכפיית הטובה של העם הזה לגבי קיבוץ היהודים הנאמנים למדינה שבה גרו, זה יהיה גם מוסר השכל למתבוללים ולדעתי גם מוסר השכל לנוער שלנו, שאין לסמוך על אומות העולם, אלא עלינו לקחת גורלנו בידינו.

השר מ. בנטוב:

אני רוצה להצטרף לברכות לכל הבחורים האלה, שהביאו לנו הצלחה במבצע כזה. אני שמח שהיה להם מזל שכל התוכניות שנקבעו הוצאו לפעול ללא כל הפרעה, כנראה היה להם מזל גם לגבי אותה ארץ שממנה נלקח אייכמן.

אני רוצה רק לשאול, האם אין סימנים להסתבכות? אני קצת חושש, שבמשפט דברים אלה יתגלו, אי אפשר יהיה למנוע שיצלמו, הוא ודאי יגיד או העורך דין שלו יגיד מנין לוקח, אני מניח שיכינו הסברים לדברים אלה.

כן אני מחשיב גישתו של ראש הממשלה - לפרוש יריעה רחבה, במיוחד מוכרחים להשתדל לאסוף שמות כל הנאצים הנמצאים בשירות הערבים ולראות איך יופיע אייכמן במשפט, אולי אפשר להשיג עדויות על אנשים אלה באמצעותו.

רה"מ ד. בן-גוריון:

גם על ידי עדים אחרים, לא רק על יסודו, יופיעו הרבה עדים.

השר מ. בנטוב:

זה יהיה כבר בעקיפין. זה נוגע קצת למקורות היניקה של המסיתים במיוחד נגדנו.

דבר אחרון - אולי אני מגזים או אני רגיש מדי, אני קצת חושש מעריכת המשפט בירושלים.

רה"מ ד. בן-גוריון:

קרוב הגבול?

השר מ. בנטוב:

רק כמה מאות מטרים מהגבול. אני מציע ששירותי הבטחון שלנו יפעלו על יסוד ההנחה, שיכול להיות ארגון לא פחות חזק מהם, אולי יותר חזק, הרוצה לקבל אותו חזרה. אסור לנו לפעול אחרת. אילו היה מישהו במשפט נגד יהודים, שהיינו מעונינים להחזיק בו והוא בעיר העתיקה, היינו עושים ודאי מבצע כדי לתפוס אותו.

<u>השר פ. רוזן:</u>

כך אומר, שבירושלים צלבו את ישו.

<u>השר מ. בנטוב:</u>

אי אפשר לדעת בדברים כאלה, אפשר גם להסתכל בכך מבחינה סימבולית ומבחינה היסטורית, אולי זה יפה מאוד, אבל אני חרד מאוד.

אני גם חרד משיתוף הפעולה שלו, יכול להיות שקרה לו שבר פנימי, אבל יכול גם להיות שהוא די פיקח והכל הוא העמדת פנים, כדי לזכות בזמן ולחשוב על תוכניות. הייתי מאוד מצדד, אילו היו מעבירים את המשפט למקום בטוח ביותר.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

אין בארץ מקום בטוח יותר.

<u>השר מ. בנטוב:</u>

תל-אביב, חיפה.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

אני סומך על צה"ל.

<u>השר מ. בנטוב:</u>

לא תחזיק פה גדודי צבא כל זמן המשפט.

אני מציע לשקול את הדבר עוד הפעם, לא לרוץ דווקא אחרי סמלים.

<u>השר י. בן-אהרון:</u>

משפט זה יש לו ערך רק במקרה אחד, שהוא יהיה משפט על השואה, אין לו שום טעם אחר. ענין אייכמן נידון מבחינתו יהיה מגוחך, מה פתאום יהיה במדינת ישראל בירור על אייכמן. על-כן הענין הוא של מבנה הקטיגוריה,

לא קטיגוריה פלילית ומכאן אני מגיע למסקנה לגבי הכנת הקטיגוריה.

אנחנו צריכים לדעת את עצמנו, לא לרמות את עצמנו, עלינו למדוד כל הליכה וכל צעד כמו בהתאגרפות. יש צוות חוקרים, יש בית המשפט, יש משרד המשפטים, אינני דואג אם הענין הוא סוב יודיצה או לא, אני לא חולק על זאת, אני לאט לאט רוכש לעצמי צביעות ממלכתית בכל מיני דברים כאלה.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

חשוב שהעולם יכבד את המשפט.

<u>השר י. בן-אהרון:</u>

מובן, יש פה חזית כלפי העולם, אבל כלפי עצמנו - אנו צריכים לדעת מהו הענין, הוא תלוי בקטיגוריה ובשופטים, שהם ידעו את הענין. אין אני צריך לומר להשפיע עליהם, שהם יחייבו אותו בדין, לא זו הבעיה.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

הם שופטים והם יהודים.

<u>השר י. בן-אהרון:</u>

אנו בעצמנו יכולים להכשל מרוב קפדנות משפטית.

לכן אני מציג שאלה לגבי הקטיגוריה: האם לא צריך למנות וועדה קטנה, וועדה היסטורית מייעצת ליד הקטיגוריה המקצועית, שתעסוק בזאת לפי כל כללי המקצועיות, האם אין אנו צריכים לדאוג שתהיה וועדה מעין זו, וועדה שתישא באחריות לעריכת המשפט ההיסטורי, זוהי אחריות גדולה.

אני מסכים לראש הממשלה בענין זה, אני דואג לצד המבצעי, יש לנו בארץ ניצולי השואה, ראשי לוחמים, אנשים שעמדו בפני אייכמן ואייכמנים למיניהם. אני חושב שמן הדין הוא - אני מציע לראש הממשלה ולשר המשפטים לשקול דבר מינוי וועדה כזאת, שתתווה את הקוים של עריכת הדין ההיסטורי.

שנית - אם כי עוד מוקדם לעסוק בזאת, אני בהחלט בעד עריכת המשפט בירושלים ורק בירושלים, אין כל ספק בדבר.

שלישית - אם לא נסגור את המשפט בפני סקרנים סתם, לא נתגבר על הבעיה. בארץ לא שרדו רבים, אבל אותו המעט ששרד - מאתיים אלף.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

יש יהודים בחוץ לארץ שיבואו להעיד.

<u>השר י. בן-אהרון:</u>

אם המשפט יהיה פתוח לעתונות היהודית והעולמית, לכל הפחות אלף עתונאים יבואו למשפט.

יש פה דינמיט ריגשי נורא, צריך לנהוג בזאת בקפדנות, גם מבחינה זו ירושלים היא המקום הטוב יותר מאשר מקום אחר. לא ייתכן שהמשפט על השואה לא יהיה צמוד לירושלים, אם הגענו לכך - זה המקום.

אני רוצה לשאול את הממונה על שירותי הבטחון: מה מצבו של אייכמן היום, מה מנסים להשיג ממנו, מה ההנחיות לגבי כל הדברים, שיכולים להעזר בו, האם יש לעניינים ערך משפטי או לא. זה גם כן מקור היסטורי, צריך לנסות להעזר בו עוד לפני המשפט, לפני שמתחילים הגלגלים להתגלגל. איני יודע, אם יילחם או לא יילחם על חייו, אם ישלים עם הגורל, אבל הוא היה טיפוס ארוגנטי עד לשד עצמותיו וייתכן שישאר גם איש הס.ס., אמנם אנשים אלה יודעים לעתים גם להשפיל את עצמם בכל אמצעי, גם לשקר וגם להחניף. היש היום סיכוי לדובב אותו בעניינים אלה?

והערה אחרונה - למחרת הודעת ראש הממשלה על תפיסת אייכמן עשה איזה עתון משאל של תגובה ראשונה והנשאל עורך דין תמיר כל מה שהיה לו ברגע ראשון לומר היה, שבמשפט יהיה חומר נוסף על פרשת שיתוף הפעולה עם הצוררים.

אם אייכמן ינסה להגן על עצמו, יש לו איזה קו הגנה. עד 1939, גם בימי המלחמה הרבה עיסקות שרצו לעשות היה הוא הכתובת להן, גם מה שהצלנו.

<u>השר מ.ח. שפירא:</u>

לא.

השר י. בן-אהרון:

אני פשוט מעיר את תשומת הלב, יש פתולוגיה יהודית גם בנקודה זאת, היינו כבר עדים לכך, צריך לדעת בעריכת דין באיזו מידה לכוון החקירה על מנת שלא תפלוש לכל מיני הסתאבויות פנימיות יהודיות חמורות מדי, שלא ניכשל בזאת, בעצם כבר נכשלנו בזאת פעם.

רה"מ ד. בן-גוריון:

בית המשפט העליון ביטל את פסק הדין.

השר י. בן-אהרון:

אנו נכשלנו גם מבחינת הקטיגוריה וגם מבחינת עריכת הדין, כי לא ראינו כל הטמון בדבר. אני מיסב תשומת לב החברים שיעסקו בזאת גם לצד זה של הבעיה.

השר ל. אשכול:

גם אני מכיר את ירושלים, אני בהחלט בעד ירושלים, זו היא עובדה היסטורית, המשפט צריך להיות רק בירושלים.

אני מזכיר שבישיבה הראשונה של הממשלה, מתוך ההתרשמות הראשונה אמרתי, שהממשלה צריכה למצוא דרך להביע הערכתה באיזה דרך שהיא לאלה שעסקו בכך.

רה"מ ד. בן-גוריון:

רציתי לכתוב מכתב, אבל קשה לי למצוא המלים המתאימות.

השר י. בן-אהרון:

יש בעייה של המשך הפעולה בכיוון זה, האם קיימות הנחיות בכיוון זה?

רה"מ ד. בן-גוריון:

כן.

<u>השר מ. דיין:</u>

אני רוצה להציע, שננסה להבחין בין פריסת היריעה כמלוא משמעותה, כמלוא היקפה במשפט זה - לזאת אני מסכים, ובין הסידור החיצוני, הדרמטיזציה החיצונית של המשפט. פה רוצה אני לקחת כדוגמה ענין האולם, למעשה לא חשוב כמה אנשים יהיו באולם, אם יש באולם עוד מאה איש או מאה איש פחות, זה אינו קובע היקף הענין. אם נקח למשפט את האולם המפואר והגדול - בזאת יש טעם לפגם. יאמרו, שיש לנו קייס דרמטי כשלעצמו, למה לנו עוד להרבות צבעים. צריך להחליף את הטון, לא להגביר אותו, קול חזק מדי אין שומעים לעתים. אמנם עלינו לפרוש את הנושא למלוא משמעותו וערכו, אבל עלינו להזהר מאוד באמצעים הקיצוניים, זאת צריך לעשות בצרוה הצנועה ביותר. לכן אני הייתי נוטה לכך, שהמשפט יתנהל בלי היסטוריונים, לפעמים המוסד כורע תחת עול האמצעים החיצוניים, לעתים הדגשה נוספת של האפקט הדרוש, אבל הכל במידה.

היות ואני מצוי אצל הדור הצעיר, כוונתי במידה ידועה להשפיע גם עליהם, אולי צעירים אלה לא חיו את פרשת היטלר, הפרשה זרה להם, מבחינה זאת אם מערבבים יותר מדי - זה נמאס, לא כי הנוער אינו ער, אלא הוא אינו רוצה בריבוי ההדגשה.

שנית - בקשר לעתונות, איני יודע אם אנו יכולים למנוע ממנה מלפרסם כל מה שהיא רוצה, כל זמן שהקהל רוצה לשמוע, אבל אנו יכולים לאחד את הדוברים הרשמיים, למשל אחד הדוברים הרשמיים הודיע שאייכמן אוכל כשר; אני מבין שהעתונים עטים על הדוברים הרשמיים ורוצים ל"חלוב" מהם עוד סיפור ועוד סיפור, אבל זה לא טוב, מאבדים את חוש הפרופורציה. אילו אפשרי היה באיזה אופן שהוא לעצור את העתונות, לכל יהודי יש כוונות טובות, אבל גם כוונות איגואיסטיות, מישהו יכתוב מאמר תחת הנושא "אני אייכמן", סיפור ריאלי על היהודי עצמו, אמנם בסך הכל שתי שורות על אייכמן והשאר על היהודי הכותב. אלה שיש להם שליטה על דברים כגון אלה צריכים לנסות ולנצל שליטתם.

באחרונה בקשר לערבים - יש פה נקודות מגע שיכולות בתוך העדות לגלות את המופתי, שאלת השתתפותו בשלטון וכדומה, אני לא הייתי מערבב לתוך הפרשה הזו יחסי ישראל ערב, זוהי פרשה לחוד.

אין ספק, שנאצר והמופתי והמחנה המקובל על הערבים היו מעונינים לראות פתרון שאלת היהודים בפתרונו של אייכמן. אנו מעונינים להבדיל בין היחסים בינינו לעולם הערבי ומשפט זה, המנהיגים המקובלים היום על הערבים יש להם דעה מסויימת, אפילו אם אנו נחשוב אחרת זה לא ישרת

אותנו, אם אנו נציג אותם בפני העולם באור אחר, זה גם לא יעזור בענין אייכמן, כאילו אנו רוצים להשתמש בו לדיסקרטיזציה של הערבים.

<u>השר הרב י.מ. טולידאנו:</u>

להיפך, אין כוונתנו כלפי הערבים, אלא ידעו אומות העולם מה היה יחס הערבים להיטלר וסיעתו.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

לא כל הערבים, ערבים מסוימים.

<u>השר הרב י.מ. טולידאנו:</u>

העתונים במצרים אינם מוסרים על תפיסת אייכמן.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

כל איש בחטאו יומת.

<u>השר ל. אשכול:</u>

גם שלישים וריבעים.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

לא נאמר כך.

<u>השר הרב י.מ. טולידאנו:</u>

הם ודאי מצטערים שהוא נתפס.

גם גרומיקו שיבח את ישראל.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

הוא לא הזכיר את ישראל.

<u>השר הרב י.מ. טולידאנו:</u>

גם בידי הרוסים הרבה דוקומנטים, האם אי אפשר לדרוש מהם?

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

אפשר לדרוש.

<u>השר ג. יוספטל:</u>

רק שאלות: א) מי יהיה התובע? ב) האם זה משפט באינסטנציה אחת?

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

ערעור מוכרח להיות, אבל בלי עדים.

<u>השר ג. יוספטל:</u>

ג) האם זה רק מכסה את התקופה אחרי 1939?

<u>השר פ. רוזן:</u>

זאת אנחנו נרצה, אבל לא נוכל להגביל את ההגנה שלו, ההגנה שלו תרצה להעלות כל דבר טוב שעשה לפני 1939.

<u>השר פ. ספיר:</u>

לא מפני הגירוי הנורא והפצעים מהשנים הקודמות, אלא מבחינת עתידנו חשוב לגולל כל הפרשה, נאמר מבחינת הנוער הישראלי, גם לאור מה שסיפר איסר. אני בעד זה שאנו נבליט את הקשר של המופתי עם הנאצים, סיפר לי אתמול אחד שהמופתי היה באושוויץ.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

יש צילום שלו עם היטלר.

השר פ. ספיר:

המופתי ולא הערבים, זה קשור גם היום עם תפקידם ומקומם של הנאצים בארצות ערב. זאת צריך לגלות בלי לקשור את הערבים בכלל, את המופתי ואת המנהיגים של היום, יהיו ודאי עדים שיזכירו מי מכהנים בתפקידים גבוהים במצרים ובסעודיה.

א. הראל:

יש חלוקת עבודה ותפקידים בין השירותים החשאיים שלנו ובין משרד המשפטים ומשרד המשטרה. אנו מתעניינים בכל מה שנוגע לעוד נאצים המתחבאים, דברים שאינם שייכים למשרד המשפטים, מה יכול הוא לעזור לנו, האם באמצעותו יכולים אנו להגיע לעוד נאצים, בין אם יובאו למדינת ישראל בהזדמנות ובין אם יימסרו למדינות אחרות. אנו ערים לבעיה זו ונמצא את כל האפשרויות. חלק עשינו בדרך ובמקום. יש לנו חומר, יש לנו ידיעות על דרך הבריחה שלו, מי עזר לו לברוח. על זאת צריכה להיות החלטה מדינית ואחר כך נעבד את החומר ונמציא אותו למי שיש להמציא. מסתבר שגורמים שונים עזרו לנאצים לברוח.

נכונה הערתו של בן-אהרון, שמישהו עלול לרצות שיהודים יהיו על ספסל הנאשמים ולא אייכמן, יש לשים לב לכך ביותר.

יש עוד נקודה שבנטוב שאל - קיימת כמובן אפשרות של הסתבכות עם אותה מדינה, אבל רק אם אנו נעזור לה, אם אנו נאלץ אותה. אני מבקש בכל לשון של בקשה בשום מסיבות לא להזכיר שם, שהוא גם לא ידוע לממשלה. ראש הממשלה הודיע שאנו לקחנו אותו, לא אמרנו באיזה מקום ובאילו מסיבות.

אם דובר רשמי יבליט שם המדינה, אז המדינה תהייה נאלצת לפנות בבקשת הסגרה, אם לא יוזכר השם - יש סיכויים טובים ביותר שדבר זה לא יקשור אותנו, כי המדינה לא מעוניינת להביא אותנו במבוכה.

השר מ. בנטוב:

והמשפט?

א. הראל:

המשפט יעבור בקונטקסט אחר ויש עוד חדשים למשפט.

אין אנו מרשים לצלם אותו וזאת בגלל אותו סיפור שהשר הזכיר, שיכול מישהו להגיד שזה שכנו, אנו מרשים לפרסם רק תצלום ישן.

השר פ. רוזן:

אולי נסיים בזאת פרשת הדיון במליאת הממשלה.

רה"מ ד. בן-גוריון:

ודאי.

השר פ. רוזן:

אפשר לומר שאנו דואגים למה יאמרו הגויים, אל יתקבל רושם בעולם שהמשפט מתנהל על ידי גוף פוליטי. היתה לי כבר הזדמנות להגיד, שאפשר היה להרוג אותו, יש יהודים לא מעטים החושבים שמותר היה לעשות זאת, אבל אם לנהל משפט - זה צריך להיות משפט צדק.

רה"מ ד. בן-גוריון:

באנגליה המאשים במשפט היא הממשלה.

השר פ. רוזן:

גם אצלנו כך, אבל לא הממשלה בתור גוף מכינה את המשפט.

אני רשמתי לפני מה שנאמר, אבל אני רוצה עוד הפעם אולי לעמוד על עוד נקודה אחת. יכול להיות שהשר בורג לא שמע ברדיו את האזהרה לעתונות שבקשתי לפרסם בהסתמכי על החוק. למעשה כל אשר נכתב בעתונות הוא בלתי חוקי. נוצר מצב פרדוכסלי, יכול אדם במשך חמש עשרה שנה לומר על אייכמן מה שרצה, שהוא רוצח, מנוול וכו', אבל בו ברגע שהמשפט עומד ותלוי - אסורים דברים אלה. אמנם יכולה להיות שאלה, האם המשפט כבר תלוי ועומד, אני שומע במשרד המשפטים, שההלכה הפסוקה היא שברגע שהשופט מוציא פקודת מעצר יש הליך משפטי, אני הייתי אולי חושב אחרת, אבל אם זה כך, הרי הכל שנתפרסם בעתונות הוא בלתי חוקי, אבל אני ידעתי שהעתונים לא יצייתו, לא הסתפקתי בהודעה בשידור, אלא נפגשתי עם נציגות עורכי העתונים: שורר, שוקן ורוזנבלום, ברגע זה הם הנשיאות של עורכי העתונים. הם אמרו בפשטות הגדולה ביותר: אנו מבינים, שאתה צריך היית לעשות זאת, אתה יצאת ידי חובתך, אנו איננו יכולים אחרת. זה כל כך חורג מכל מושג, כל כך

יוצא דופן, שכאן אי אפשר לדרוש דווקא התנהגות חוקית. אמרתי להם, שאני מבין, ששלושה ארבעה ימים היו צריכים לתת להם לפורקן, אבל עכשיו יש לרסן את הדברים, אמנם אינני מתכוון להעמיד אנשים לדין, אבל כל הנעשה עכשיו הוא למעשה בלתי חוקי. אי אפשר לומר שזה עלול להשפיע על תוצאות המשפט, זה לא ישפיע על השופטים, אבל זה עלול להשפיע על העדים.

אני רוצה לומר לכם, שבחוגי השופטים אנשים מרוגזים מאוד על הנעשה עכשיו בחוץ לארץ, ששם טוענים שבכלל אסור לנהל משפט באוירה כל כך מוחשמלת, שהוא יכול להיות קרבן של אוירה זו, זאת איני אומר.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

אבל זה היה מותר במשפט נירנברג, בסוף המלחמה.

<u>השר פ. רוזן:</u>

אותה טענה נשמעה גם אז, אבל בכל זאת התנהל המשפט.

אני חושב שנושא זה איננו יכול להעסיק את העתונות במשך חודשים.

עכשיו בנוגע להנהלת המשפט - אני דוחה ההצעה שתהיה וועדה. כבר לא קבלתי הצעת שרת החוץ, שראיתי אותה בחיפה שתהיה וועדה מתמדת בינמשרדית, כדי לברר שאלות הנוגעות לעניני חוץ, בטחון המדינה וכו'. אמרתי: במידה שבעיות כאלו מתעוררות צריכה להיות התיעצות, אבל אין אני רואה ברגע זה שנחוצה וועדה ממתמדת. לעת עתה זה ענין המשטרה.

אני חושב שמוטב היה לא לפרסם דבר על הזיהויים שנעשו על ידי המשטרה. ראש הממשלה היה חרד אם זהו באמת האיש, אמנם לא היה ספק, היתה קונפרונטציה עם כמה אנשים שדברו אתו וכולם - לפי שיטה מאוד מחוכמת, שאמרו לו בכוונה כמה דברים לא נכונים והוא תיקן אותם, למשל אתמול דיבר מישהו אתו חצי שעה ואמר לו: אתה זוכר אולי את אותה האסיפה, ששם דיבר הרב פרידל, הוא מיד תיקן: אתה טועה, זה לא היה הרב פרידל אלא הרב פרינץ. כל זה נעשה בכוונה, כדי לוודא אם זה האיש.

אני מבין שהמשטרה רוצה לפרסם זאת, אבל לעת עתה הם לא פרסמו.

רה"מ ד. בן-גוריון:

לא צריך לפרסם.

השר פ. רוזן:

לפי החוק יש לנו ברירה לעשות את המשפט בירושלים או בתל-אביב.

רה"מ ד. בן-גוריון:

בירושלים.

השר פ. רוזן:

אם בירושלים אני חושב כמו דיין, שאי אפשר להפוך זאת להצגה, אבל מקום לכמה מאות אנשים צריך להיות, לא שלושת אלפים איש. ההתעניינות מצד העתונות היא רבה, היתה לי כבר שאלה מ"איבנניג סטנדרט", אם אנו יכולים להבטיח להם מקומות לכתב, לצלם ומתורגמן, ס'טוט זיך וועלטן.

רה"מ ד. בן-גוריון:

יקבלו מקום אחד ויתחלפו.

השר פ. רוזן:

אני חושב שגם דיין יסכים, שאולם לכמה מאות איש לא יהיה מוגזם.

אני מקבל שבחירת המקום צריכה להיות מאושרת על ידי שירותי הבטחון.

לא מספיק שיהיה לנו אולם, צריך לדאוג שיהיו שם תאי טלפון, טלגרף, מסעדה וכו'.

השר מ.ח. שפירא:

לאחר דברי שר המשפטים אני רוצה לשאול שאלה.

זה קצת משונה בעיני, לפני מספר ימים שוחחתי עם ראש הממשלה על ענינים אחרים וגם על ענין זה, בקשתי שיסדרו לי אפשרות להפגש עם אייכמן, היות והכרתי אותו עוד בהיותו בוינה, ראש הממשלה אמר לי שיבדקו את הדבר, כעבור כמה ימים שאלתי את מזכיר ראש הממשלה מה קרה והוא אמר לי שאי אפשר לראות אותו בשום אופן.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

לא היה צורך.

<u>השר מ.ח. שפירא:</u>

אין לי כל עניין לראות אותו, ראיתי אותו בזמנים הרבה יותר קשים מאשר כאשר הוא יושב כאן בכלא, אינני רודף אחרי זה, ראש הממשלה שאל אותי אם עוד אזכור אותו. אינני מבין כיצד קורים דברים כאלה אצלנו.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

נתעורר אצלי צל צילו של ספק בזהותו, אילו חלילה היה מתברר במשפט, שזה איזה נאצי אחר - היה זה אחד הסקנדלים הגדולים. בטרם שאנו ניגשים לענין, אמרתי, שיש לוודא אם זה אייכמן. כיוון שאתה סיפרת, שאתה יחד אם סנטור המנוח ראיתם אותו, אמרתי לך: אולי תראה אותו. הם מצאו דרך יותר טובה. איש המכיר אותו היטב ויודע הרבה מהביאוגרפיה שלו דיבר אתו ואמר לו בכוונה דברים לא נכונים, הוא תיקן את הדברים. כאשר שמעתי זאת, הוברר לי שזה אייכמן, הוברר לי ללא ספק. לא היה רצוי שחבר הממשלה יראה אותו, לא היה צורך בזאת.

<u>השר מ.ח. שפירא:</u>

אבל לי אמרו שאין קונפרונטציה, שאי אפשר לראות אותו.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

הדבר התברר עכשיו ללא צל של ספק. לא ייתכן שאחר ידע כל פרטי הביאוגרפיה ויתקן אם אומרים לו דבר לא מדויק. המשוחח הוא איש פיקח. היו אנשים אחדים, אבל לא היה צורך בכך. אני מתפלא שאתה מתרעם על זאת.

יש תביעה רבה להביע לחבריה זו הוקרה. אני יודע הפרטים, אני גם יודע באילו מאמצים ובאיזו חוכמה זה נעשה. לא רציתי לפנות אליהם בדברים בנליים. הייתי מאוד עסוק בימים אלה, אעשה זאת, דבר זה מגיע להם. אין אני רוצה להכניס דברים ששר המשפטים יוכל להתרעם עליהם, אין אני רוצה לעשות דבר כנגד החוק, אני מתקשה, אבל אמצא ודאי הדרך לכך.

אני חושב שאין התנגדות שהמשפט יהיה בירושלים, משרד הבטחון מוכן לדאוג לכך.

<u>מזכיר הממשלה כ. כ"ץ:</u>

יש דובר הממשלה, הוא איננו מפרסם דברים מה שלא צריך לפרסם, אבל יש דובר לכל משרד, בענין מטפלים משרדים שונים, אם אין רשות אחת באופן טבעי רצים העתונאים מדובר לדובר, מוכרחה להיות הנחיה מרכזית, מנחה מרכזי.

<u>רה"מ ד. בן-גוריון:</u>

הייתי אומר להניח זאת בידי המשטרה.

<u>מזכיר הממשלה כ. כ"ץ:</u>

ממי יקבלו הוראות?

<u>א. הראל:</u>

יש לנו חלוקת התפקידים. מה שנוגע למשפט, לצד החוקי - זאת למשרד המשפטים, מה שנוגע לזהותו ולמבצע בכללו - רק אנו רשאים לומר משהו, זה מוסכם עם משרד המשפטים ועם משרד המשטרה.

<u>השר פ. רוזן:</u>

אני רוצה למסור לממשלה בענין גובל.

אתם יודעים ששלחתי מכתב לשר המשפטים הגרמני בענין ההתישנות של פשעי הנאצים, קבלתי מכתב תשובה ארוך, לאלה מכם הקוראים גרמנית אני מוכן לשלוח העתק המכתב. היה לנו חידוש בדבר זה, מה שאנו באמת לא ידענו, הם מסתמכים על תקנה שהנאצים התקינו, אנו היינו חרדים שתוך עשרים שנה חלה ההתיישנות, פרט על רצח והוא עונה לי שזה חל גם כך על סיוע לרצח, במידה

שנעשה לפני האחד ביולי 1943. תקנה זו מתקנת במידה מסוימת את המצב, אבל לא באופן החלטי.